

ПОСТОЛОВСЬКИЙ РУСЛАН МИХАЙЛОВИЧ

21 лютого 2024 р. на 72-му році життя відійшов у Вічність ректор Рівненського державного гуманітарного університету Руслан Михайлович Постоловський. Відомий історик-славіст належав до плеяди фахівців всесвітньої історії, котрі започаткували в Україні формування нового концептуального бачення новітньої історії країн Центрально-Східної Європи.

Русланові Михайловичу судилося жити і працювати в різні історичні епохи, що вплинуло на становлення історика, його зацікавлення й переконання. Він народився 3 жовтня 1951 р. у с. Мізоч на Рівненщині. Його батько, Михайло Семенович, був учасником німецько-радянської війни, а мати, Любов Корніївна, — шкільною вчителькою української мови та літератури, яка виховала в майбутнього вченого любов до красивого письменства і книги, що стане його незмінним супутником упродовж життя.

У 1968 р. Руслан Михайлович вступив на історичний факультет Кам'янець-Подільського педагогічного інституту, де слухав лекції проф. Л. Коваленка, доц. М. Александра, І. Винокура, А. Копилова, П. Лаптіна, О. Степенка, котрі сформуливали в нього повагу до історичного джерела як основи наукового дослідження. Виконуючи дипломну роботу («Кам'янець-Подільський окружний суд (1880—1900 рр.)», наук. кер. доц. П. Щербина), молодий дослідник розпочав власні наукові студії в Державному архіві Хмельницької обл. Роки навчан-

Цитування: Копилов С. Постоловський Руслан Михайлович. *Український історичний журнал*. 2024. № 2 (575). С. 239—242.

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2024. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

ISSN 0130-5247. Український історичний журнал. 2024. № 2 (575)

ня стали важливою віхою у становленні майбутнього історика та у формуванні його індивідуальності.

Після завершення навчання в 1972 р. Руслан Михайлович почав працювати вчителем Білашівської восьмирічки на Рівненщині, але не полишав своїх наукових досліджень, які завдяки доц. А. Чернію були спрямовані на історичну славістику. У 1973 р. Р.М. Постолювський уперше презентував результати власних студій на Всесоюзній конференції істориків-славістів у Львівському державному університеті.

У 1973—1974 рр. він проходив строкову службу в армії, а після демобілізації, повернувшись на Рівненщину, працював у Рівненському державному педагогічному інституті. В 1976—1979 рр. навчався в аспірантурі Київського державного педагогічного інституту, в 1982 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Розвиток інтернаціонального співробітництва між молодіжними організаціями СРСР і ЧССР у процесі соціалістичної інтеграції (1969—1977 рр.)» та був обраний на посаду доцента кафедри політичних наук РДПІ. В 1986 р. Р.М. Постолювському присвоєно звання доцента.

У 1980-х рр. остаточно сформувалося захоплення Руслана Михайловича книжками, що з часом переросло у пристрасть колекціонера-бібліофіла, який любляв відвідувати книгарні, букіністичні магазини та ринки України, Європи. Приятелював з однодумцями з Києва, Братислави, Брно, Праги. Його наукова бібліотека налічувала понад 20 тис. книг, журналів, інших друкованих видань, чимало з яких було привезено з Польщі, Словаччини, Чехії. Найбільше пишався примірниками спогадів і щоденників відомих політиків, дипломатів, істориків, виданих у першій половині ХХ ст., що стали бібліографічними раритетами.

Перші роки незалежності України для Руслана Михайловича стали вельми знаковими у плані професійного зростання. В 1993—1996 рр., перебуваючи в докторантурі при відділі історії міжнародних відносин і зовнішньої політики України Інституту історії України НАН України, він працював над дисертаційним дослідженням на тему «Криза комуністичної системи в Чехословаччині: “Празька весна” 1968 р. та її наслідки» (наук. консульт. член-кор. НАН України І. Мельникова). У 1996 р. став співзасновником і директором Рівненського інституту слов’янознавства Київського славістичного університету, а в 1998 р. обіймав посаду заступника голови Рівненської обласної державної адміністрації та займався гуманітарними питаннями, завжди активно виступав за збереження історичної спадщини, організовував наукові конференції, круглі столи.

З огляду на досвід державної служби й навички організаційної роботи у вищій школі, у грудні 1998 р. призначений ректором-організатором Рівненського державного гуманітарного університету. У травні 1999 р. був обраний ректором цього вишу та обіймав зазначену посаду впродовж 25 років.

Від жовтня 1999 р. Руслан Михайлович поєднував виконання адміністративних функцій і завідування кафедрою всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (з 2015 р. — в. о. завідувача кафедри). У 2001 р. за рішенням Атестаційної колегії МОН України йому було присвоєно вчене зван-

ня професора кафедри всесвітньої історії. Викладав студентам-історикам курси «Історія слов'янських народів», «Методологія і методи історичних досліджень», опублікував у співавторстві з Є. Пугачем та В. Козлітіним навчальний посібник «Історія західних і південних слов'ян ХХ ст.» (1998 р.), із С. Трояном і В. Федораком — посібник «Світ на зламі епох: історія кінця ХІХ — середини ХХ ст.» (2000 р.), хрестоматію «Встановлення тоталітарних режимів в країнах Центральної та Південно-Східної Європи (1944—1953 рр.)» (2000 р.), що отримали визнання фахівців і здобувачів освіти.

Досвід особистого спілкування з відомими українськими істориками-славвістами Л. Баженовим, С. Віднянським, А. Кізченком, А. Копиловим, І. Кулінічем, А. Мартиненком, І. Мельниковою, Є. Пугачем, В. Смолієм, В. Степанковим, Ф. Шевченком, В. Яровим та іншими, захоплення працями французьких істориків школи «Анналів» М. Блока, Л. Февра, Ф. Броделя, дослідженнями джерелознавців І. Ковальченка, С. Шмідта, історіографів Л. Коваленка, М. Марченка, М. Нечкіної, власні історіографічні студії («Микола Костомаров — видатний діяч історичної науки», «Портрет історика-професіонала: на пошану проф. С.С. Трояна», «Спогади про професора П.Ф. Щербину», «Празька весна 1968 р. в англomовній зарубіжній історіографії», «“Празька весна” 1968 року в Чехословаччині в українській історіографії») надавали можливість аналізувати й узагальнювати. На початку 2020-х рр. проф. Р.М. Постоловський підготував та викладав студентам-історикам спеціальний курс «Ремесло і майстерність історика в глобалізованому світі», лекційні матеріали якого було узагальнено в однойменній книжці (рукопис зберігається в особистому архіві Руслана Михайловича).

Наукові інтереси проф. Р.М. Постоловського торкалися переважно історії чеських земель нової, Чехословаччини новітньої доби, Чеської Республіки тощо. Він аналізував проблематику формування демократичних традицій на чеських землях від часів гуситського руху та періоду Карла IV, інтерпретацію чеських демократичних традицій Т. Масариком як основи національної ідеології, відродження Чехословацької держави в 1944—1945 рр., історичну еволюцію чехословацької демократії, участь українців Чехословаччини в демократичному русі (1968—1969 рр.), демократичні імперативи «оксамитової революції», національно-демократичні традиції чеського народу в історичній пам'яті суспільства та ін. У 2018 р. за редакцією Р.М. Постоловського вийшла друком монографія, підготовлена разом із його учнями — «Криза комуністичної системи в Чехословаччині: “Празька весна” 1968 р. та утвердження режиму “нормалізації”». Праця стала результатом багаторічної роботи істориків-богемістів. Значними були здобутки вченого у царині історичного краєзнавства, він — автор майже 200 наукових і навчально-методичних розробок.

Руслан Михайлович успішно керував науковими студіями аспірантів і здобувачів. Простота й доступність у спілкуванні, людяність у стосунках поєднувалися з вимогливістю, прискіпливістю наукового керівника та консультанта. Під орудою проф. Р.М. Постоловського підготовлено 17 кандидатів історичних наук. Упродовж 2000-х рр. він працював у складі спеціалізованої вченої ради із

захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності 20.02.22 — «Військова історія» при Національному університеті «Львівська політехніка».

Р.М. Постолювський був відповідальним редактором, рецензентом колективних та індивідуальних монографій, членом редакційних колегій видань «Вісник Київського інституту “Слов’янський університет”» (Київ, із 1998 р.), «Слов’янський вісник: збірник наукових праць. Серія: історичні і політичні науки» (Рівне, з 2000 р.), «Актуальні проблеми вітчизняної і всесвітньої історії: наукові записки РДГУ» (Рівне, з 2000 р.).

Від початку нового століття до наукової та педагогічної додалася активна громадська діяльність Руслана Михайловича: у 2005—2024 рр. він був почесним президентом обласного комунального позашкільного навчального закладу «Мала академія наук» при Рівненській обласній адміністрації, підтримував наукові зацікавлення талановитої учнівської молоді, обирався депутатом рівненських міської й обласної рад.

Повсякденна праця педагога, наукові та управлінські досягнення проф. Р.М. Постолювського були належно відзначені науковою громадськістю й органами державної влади: орденами «За заслуги» III і II ступенів (2000, 2011 рр.), Почесною грамотою Верховної Ради України (2003 р.), званням заслуженого діяча науки й техніки України (2002 р.), відзнакою МОН України «Відмінник освіти України» (2000 р.), Почесною грамотою НАН України і ЦК профспілки працівників НАН України (2018 р.), грамотами Рівненської обласної адміністрації, Рівненської обласної держадміністрації та ін.

Світла пам’ять про мудрого педагога й історика-інтелектуала зберігатиметься у серцях друзів, колег, випускників університету, для яких він був взірцем людяності, шляхетності, професіоналізму...

Надійшов / Received 27.02.2024

Сергій КОПИЛОВ (Кам’янець-Подільський)